

Åbent brev til Claus Ladegaard
Direktør for Det Danske Filminstitut

1. marts 2024

Til Claus Ladegaard og DFIs bestyrelse,

For kort tid siden blev jeg overrasket, da jeg pludselig kunne læse i Politikens Kulturmonitor, at du nu forlader din post som direktør uden en rigtig grund. Det skete efter, at jeg sendte det andet brev til dig den 23. december 2023. Brevet handlede om ombytning af et projekt til flere millioner i Statsfængslet Vridsløselille, som endte med at blive landskendt og få titlen "Restaurant bag Tremmer". Kort fortalt drejer sagen sig om ombygningen i Statsfængslet Vridsløselille til en ide som jeg havde udviklet på Den Danske Filmskole og fået tilladelse af Kriminalforsorgen til at lave.

Ombygningen skete, fordi Anders Riis-Hansen krævede at vi fik støtte fra Det Danske Filminstitut for at det kunne blive til noget. Anders havde lovet 1,7 millioner fra DR, altså halvdelen af budgettet som beskrevet i mit første brev til DRs generaldirektør. Anders krævede dog at Det Danske Filminstitut skulle deltage med den anden halvdel. Men støtten, som var en udviklings støtte, blev ved med at trække ud fra Det Danske Filminstitut, vi søgte kun om penge til udvikling af projektet, men fik nej igen, igen og igen.

Det var på trods af vi havde et godt hold med BBC-producer og BAFTA vinder Bob Long på holdet og et nyt koncept i verden som senere ville blive brugt i England og USA samt en usædvanlig tilladelse til at gennemføre projektet i netop Statsfængslet Vridsløselille. Bob har arbejdet i flere engelske fængsler med dokumentarfilm og blandt andet sammen med Scotland Yard og anses for en stor kapacitet. Det sidste møde var med dig og et udvalg i Public Service Puljen, hvor alle deltagerne herunder Stine Boe og Steen Pedersen fra DK4 mente, at du havde opført dig ubehageligt på det vigtige møde.

Alt dette foregik, som jeg ser det, mens din ven, Thomas Heurlin, gik ind sammen med DRs Mette Hofmann Meier og overtog projektet i samme fængsel. Thomas og Anders Riis-Hansen kender også hinanden særdeles godt, de har nemlig stiftet Koncern TV sammen, det selskab som overtog millionprojektet og satte Claus Meyer i hovedrollen. Og du har også et venskab med Thomas Heurlin, hvilket jeg selv har set gennem mange år og fik bekræftet efter samtale med redaktøren af filmbladet, EKKO. Herudover var Anders tidligere kone og nuværende partner fra hans selskab, Hansen & Pedersen, Malene Flindt Pedersen, til stede under hele behandling af på Det Danske

Filminstitut. Jeg siger altså ikke at der entydigt, at der er tale om en ombytning, men det er sådan jeg oplever det selv.

Jeg mener at der er god grund til, at nogen kunne anse ombytningen af produktionen i Statsfængslet Vridsløselille som et "tricktyveri". Kriminalforsorgen beskriver begrebet således: "Tricktyveri er, når en tyv stjæler ejendele fra dig ved hjælp af snyd og ved at aflede din opmærksomhed". Man kunne forestille sig, at det som er sket er, at Anders Riis-Hansen sendte det på en omvej, du forsinkede det, som jeg ser det, og så kunne jeres fælles ven, Thomas Heurlin, støttet af Mette Meyer Hoffmann fra DR og Claus Meyer, går ind og overbeviser Kriminalforsorgen om, at de skulle deltage i en ombytning af det originale projekt som DR blev tilbudt af os.

Lad os prøve at spole tiden tilbage og forstå, hvor mødet måske blev ubehageligt og hvorfor behandlingen trak ud.

Forløbet i 1997 på Easy Film

Jeg blev ansat til at lave en udlandsdokumentar for DR med titlen "De Tusinde Tyfoner" i 1997, efter jeg var færdig på Den Danske Filmskole. Du og jeg lærte hinanden at kende efter et middagsarrangement hos Thomas Heurlin. Det var en begivenhed Thomas lavede for at samle freelancere hos ham og diskutere produktioner. Thomas havde sit Koncern film ude på Nørrebro. Så vidt jeg ved, var Anders Riis Hansen med til at starte Koncern Tv-selskabet, det skrev han i hvert fald i sin mail, da han forlod DR. Ved denne lejlighed præsenterede han en produktion om spanske frihedskæmpere. Der var diskussion om tv-programmet bagefter og Anders fortalte, at han selv var stolt over, at selv de overlevende var gamle, var det lykkedes med rekonstruktion at gøre dem yngre og interessante at følge. Efter arrangementet hos Koncern, som altid sluttede med en middag kørte vi alle hjem fra Nørrebro. Jeg boede på Christianshavn og kørte derfor ind over byen og fulgtes med dig og nogle andre på cykel. Undervejs talte vi sammen. Jeg mindes vi kører ned af Sølvgade forbi Statens Museum for kunst. Vi har talt sammen og kørt ved siden af hinanden, men nu bliver cykelstien smal langs Kongens Have og derfor kan man ikke længere køre ved siden af hinanden, men må køre en og en. Da vi når over Kronprinsessegade, så standser vi ved søjlegangen, hvor vi alle skilles, jeg kører videre selv hjem til Christianshavn.

Jeg ved ikke, hvem du er på det tidspunkt, men under turen forstår jeg, at du sammen med er i gang med at opbygge en dokumentarafdeling på Easy Film sammen med Esben Halding. Jeg er på det tidspunkt blevet færdig på Den Danske Filmskole. Det er en hård branche, både for instruktører eller tilrettelæggere som vi er, og også for producenter, der skal få økonomien til at hænge sammen.

Jeg glæder mig over at komme ned på Easy Film og er superglad for at lave ting for jer. Det første, jeg laver, er en lille reportage, som hed "Bedemænd uden Skrupler". Den skal vises på TV Danmark. Der var en god tid. Jeg blev også inviteret med til nytårsaften hos Mette Mailand sammen med en lille kreds hos Easy Film sammen med dig. Mette var produktionsleder på Easy Film. Hun boede vist ude på Strandvejen i nærheden af Mikkeltorvet. Esben Halding, det var din

makker, I var begge ude fra RUC. De havde også en reklameafdeling. Easy Film lå inde i en gård i nr. 32 på Sølvgade. Indkørslen ligger under et lille gult hus og er meget smal. Jeg husker, at man næsten ikke kunne komme derind med en bil. Easy Film havde flere etager i huset inde i gården.

Opgaven på Filippinerne

Jeg husker, at jeg nu bliver ringet op. Jeg mener, det er Mette Mailand fra Easy Film, der ringer. Hun spørger, om jeg gerne vil til Filippinerne og lave en dokumentar om tyfoner. I dokumentarfilmen skal man følge Røde Kors. Jeg siger ja med det samme. Inden længe sidder vi samlet en række tilrettelæggere, der alle skal afsted. Vi er vist omkring 8 personer, som skal afsted. Der bliver senere holdt et fællesmøde hos Easy Film, hvor vi får forklaret, at der er tale om en helt særlig produktionsform. Vi skal både optage og interviewe selv. Stemningen på Easy Film er meget positiv de 8 tilrettelæggere er spændte på at komme afsted. Vi gennemgår opgaven med dig Claus og vi taler om det udstyr som skal bruges på rejsen. Jeg husker, at vi alle får tilbudt at købe et kamera til turen med stor rabat. Jeg vælger at købe et Canon X1. Herudover får vi alle lys med til optagelserne og et lille videokamera som reserve. Der bruges meget tid på udstyr, og vi alle have et ekstra kamera med, et lille kamera, som kan bruges, hvis det andet går i stykker.

Projektbeskrivelsen er, at i samarbejde mellem Easy Film og DR og en række danske bistandsorganisationer produceres otte dokumentarfilm på 28 minutter om ulandsforhold. Stort set samtlige danske organisationer med aktiviteter i den tredje verden har fået tilbuddet om at være med. De enkelte historier ender med at blive lavet i samarbejde med organisationerne, Folkekirkens Nødhjælp, fagbevægelsens ulandssekretariat, Ibis, Danske Røde Kors, Dansk Center for Menneskerettigheder, dansk-mongolsk forening og alle er indforstået med, at det redaktionelle ansvar ligger hos Easy Film som det fremgår af projektbeskrivelsen.

Programmerne er som jeg husker det geografisk fordelt med tre fra Latinamerika (et om biopirateri i Bolivia, et om aids i Honduras, et om fattigdom og vold i Guatemala), to fra Afrika (et om opgøret i Rwanda og et om faglige rettigheder i Zimbabwe) og to fra Asien (et om naturkatastrofer i Filippinerne og et om til vandrende flygtninge i Cambodja samt et fra Mongoliet, der handler om social konsekvens af sammenbruddet i Sovjet).

Arbejdsformener for alle produktionerne, en mand et kamera, giver mulighed for at afsætte 3 til 4 uger til optagelserne af hvert program. Tilrettelæggeren og fotografen skal bruges godt til at lære personen og omgivelserne at kende. Desuden kræver arbejdsformen, at man bruger masser af tid på research og beslutningstagning om den store problemstilling baseret på den nære historie og stort nuværende kendskab til det enkelte lands historie. I følge oplægget forestiller du og Esben jer, at målgruppen består af folk med bred politisk og samfundsmæssig interesse på en kritisk og problemorienteret måde. Omkring visningen står der udover visning på DR forsøger Easy Film at få afsat programserien til de øvrige nordiske tv-stationer. Der indledes desuden et samarbejde med skoler og andre uddannelsesinstitutioner gennem Det Danske Filminstitut. Herudover lægges der op til, at programmerne skal bruges i radioen af DR, og det står også, at Easy Film har kontakt til Ruth Sperling på DR, og at hun er positiv over for samarbejdet. Thomas Hammer-Jakobsen fra DR, som sidenhen har arbejdet som programchef i DR Programproduktion med ansvar for børne- og ungeområdet og det nære DR. Easy film har søgt Udenrigsministeriet om støtte, men fået afslag, derfor ender det med at nødhjælpsorganisationerne, inklusiv Røde Kors selv betaler.

I synopsen bliver der lagt op til dramatik, hvor der står programmet i mit tilfælde skal særligt fokusere på ødelæggelser, der er skabt af tyfoner og orkaner. I programpræsentationen står der, "Hvert år bliver mere end 2 millioner menneskers liv alvorligt påvirket af tyfonerne. Der står videre at der tages udgangspunkt i to landsbyer, der i løbet af sommerperioden er ramt af en tyfon og efterfølgende alvorlige oversvømmelser og jordskred. Programmet skal skildre to filippinske familier, som begge har været udsat for en tyfon og de efterfølgende konsekvenser. Den ene familie har mistet deres hus og afgrøder og på grund af omfattende ødelæggelser i landsbyen befinder de sig for øjeblikket i en evakuerings lejr, hvor de venter på at kunne vende tilbage til landsbyen eller finde et andet sted at bosætte sig.

Det program jeg skal lave skal altså følge deres svære liv i reportageform i evakueringslejren og deres forsøg på at få et aktivt liv igen. Og hvis det er muligt, skal jeg besøge de ødelagte landsbyer og det område, hvor familiens hjem skal genopbygges. Den anden familie, der skal medvirke, bor i en anden landsby, som blev ramt af en tyfon, der resulterede i mindre ødelæggelse. Planen er i følge oplægget som har fået støtte fra DR, at vi følger dem i deres arbejde med at forbedre de skader, som tyfonen har forårsaget, og med at genetablere fiskeriet og genopbygge jorderne.

Dagen kommer, hvor jeg skal af sted. Rejsen er bestilt, og jeg skal rejse via Malmø og med bus til Stockholm og herfra med flyver til Manila. Flyrejsen tager omkring 20 timer fra Sverige til Filippinerne. Min kæreste tager med til Sverige, og jeg rejser nu videre med bus og til sidst flyver. Jeg har rejst en del, men oplever her en anden kultur, da vi kommer til Filippinerne. Jeg kommer til Manila og ind på mit hotel. Alt er perfekt planlagt fra Easy Films side. Der er aftalt møde med min kontaktperson Jørgen Kristensen, som skal lede projektet fra Røde Kors side, et par dage efter ankomst. Jeg finder hans hotel i Manila og møder ham i lobbyen. Jeg husker, at han kommer ud i en rød bluse. Han smiler venligt, og vi skal nu af sted til kontoret for Filippinsk Røde Kors. Vi ankommer til et lille kontor og hilser på medarbejderne og herefter skal vi afsted. Jeg er meget imponeret over den flotte hvide jeep med firehjulstræk som vi skal køre i. På siden af jeepen er der store logoer for Røde Kors. Det lover alt sammen godt for tv-programmet og det er tydeligt at der er sat de nødvendige ressourcer til for at vi kan komme omkring uanset, hvor voldsomt det bliver.

Den Filippinske Røde Kors medarbejder er en ung Filippinsk mand i trediveerne, altid smilende og venlig, han hedder Albert og han skal også køre os rundt og kommer senere til også at virke som tolk. Albert er iklædt en hvid skjorte og en blå vest med et stort Røde Kors logo på ryggen, hvor der står Philippine Red Cross. Der er sørget for alt, der er også indkøbt vand til turen, og det er tydeligt at se, at Jørgen, der normalt arbejder for Røde Kors i Vietnam, kender folkene på Filippinerne selv han dækker et stort område i Asien. Vi kører fra Manila mod Southern Leyte. Det er en lang tur på 23 timer ned til den sydlige del af Filippinerne og vi skal krydse flere øer inden vi når dertil.

Det første sted, vi står, er et strandområde, hvor der er tilfældige beboere. Det er ude ved vandet. Husene virker som om de er opført på et par dage. Man kan ikke kalde dem huse, det er mere nogle hytter, der er sammensat af forskelligt bygningsmateriale, og de ser tilfældige ud, som om de er blevet opsat hen ad vejen. Vi står ud af bilen, og jeg får at vide, at det er et af de områder, vi kan optage. Der er stort set ingen mennesker og ingen rigtige tegn på ødelæggelse. Problemet er at alt så meget interimistisk ud og derfor ser de primitive huse ud til at være opført på ganske kort

tid. Resten af området er helt tørt. Jeg undrer mig da jeg stiger ud af jeepeen. Da jeg har gået lidt rundt og ledt, samler jeg mig sammen og spørger Jørgen, hvordan han tænker det skal indgå i programmet. Der er helt tørt og ingen spor af tyfoner. Jeg håber, at nogen skal komme og fortælle mig, at jeg stadig sover eller meningen blot er vi skal spise frokost her, men det sker ikke. Jeg har mit udstyr med, men der sker ikke mere. Jeg tænder mit kamera og tager nogle billeder. Vi sætter os ind i bilen og kører videre.

Det er tydeligt, at Jørgen ikke kender til at lave tv. Jeg må fortælle ham, at man ikke kan lave en film om tyfonen som forenet her, fordi solen skinner, og der er intet, der tyder på, at der har været tyfoner. Det står klart i oplægget, at der skal være tre tyfoner og oversvømmelser, og familien skal søge tilflugt et andet sted. Jeg forsøger at påpege overfor Jørgen, at hvis man ikke kan se tyfonerne, kan man ikke lave en tv-film. Stedet virker også ret øde, og jeg kan ikke forestille mig, at man kan finde en familie her. Jørgen er meget diplomatisk, og der er slet ikke noget problem, vi kører bare videre. Han har flere steder, vi skal besøge i landet. Alle stederne er steder, hvor Dansk Røde Kors har ydet en indsats. Vi sætter os ind i den flotte jeep igen. Det er tydeligt, at de nyder en vis anseelse i de flotte biler, som er kridhvide med røde kors-mærker på siden, og de flotte blå veste og kasketter. Det næste sted, vi ankommer til, er et sted med boliger. Der er flere mennesker, men det er ikke muligt at lave tv om det, det skal handle om, fordi der fortsat ikke er nogen tyfoner.

Det næste sted, vi ankommer til, er også en lille by. Jeg husker, hvordan vi kørte op med den flotte hvide bil. På stedet var der nogle ældre bygninger, men ingen tegn på ødelæggelse eller tyfoner. Vi stiger alle tre ud af bilen og går lidt rundt. Normalt er det vores filippinske kollega Albert, der går foran og taler på filippinsk, flere kan dog engelsk og jeg går rundt selv og taler med folk for at høre lidt om tyfoner. Jørgen fortæller, at der er etableret et hus her, som er beskyttet mod tyfoner. Huset står midt ude foran de andre huse. Da jeg har talt lidt med beboerne på stedet, får jeg at vide, at de ikke har haft nogen tyfoner i mange år, og de slet ikke bruger sikringshuset til andet end vasketøj. De fortæller, at de ikke har brug for huset. Jeg går tilbage til Jørgen og taler om det, og han virker chokeret. Han kigger på mig og spørger, hvem der har sagt det. Jeg fortæller, at nogle af de mennesker, jeg har talt med, som bor her. Han går nu selv over og taler med dem og inden længe sidder vi i jeepeen igen.

Det næste sted vi skal til kræver at vi skal ud og sejle. Det er en ganske lille smal båd og det virker ret usikkert. Der minder om en større kano med en påhængsmotor. Jeg begynder optagelser allerede fra starten for at få sejlturen med. Vi sidder 4 personer i båden. Undervejs bliver kameraet vådt selvom jeg har det i en gennemsigtig plastikpose. Det lille kamera må lægges til tørre i solen da vi ankommer og kommer faktisk til at virke igen. Jeg mindes, at øen virker meget frodig med mange palmer, og det er fuld solskin. Vi skal nu frem og tale med nogle beboere og går langs nogle lange stier, men igen bliver resultatet det samme. Her er ingen tyfoner og heller ikke nogen tegn efter tyfoner. Der er ikke nogen lighed mellem det pålæg jeg fik til historien på Sølvgade og det jeg ser her. Her er ikke nogen tegn på katastrofer eller folk i nød.

Vi kører afsted igen med den hvide jeep for at finde et nyt sted. Vi skal op i det nordlige område af Filippinerne denne gang. Vi skal til en lille by som hedder Gusaran som ligger i Benguet området. Egnen er kendt for sit kølige klima, de maleriske dale og imponerende

bjergkæder. Det er hjemsted for flere etniske grupper, såsom Igorots, Kankana-eyes og Ibaloi, som har bevaret deres skikke og arv i generationer.

Da vi når til Baguet sover vi på hotel inden den lange kørsel op i bjerget. Jørgen lover, at der denne gang vil være noget at lave tv om, at her bliver tale om tyfoner. Den hvide flotte jeep står klar næste morgen. Vi skal køre langt denne gang, vi skal op i bjergene. Først kører vi tre timer for at nå til Bagio og herefter tager vi den langsommelige tur op i bjergene som ender med at tage omkring 10 timer. Vejene går indimellem stejlt op ad og er for det meste grusveje. Tiden er kort, og jeg er nødt til at vælge dette sted nu, hvis jeg skal få lavet denne TV-udsendelse.

Jeg optager igen allerede fra starten op i bjergene til Gusaran. Det viser sig, at det er meget svært at komme op, og mange gange må vi stoppe og holde lange pauser på grund af jordskred.

Jordskred forekommer på grund af regn, der løsner stenen fra jorden og dermed får jorden til at falde ned og blokere vejen. Det kan give mange timers ventetid, fordi når vejene bliver dækket af jordskred skal det fjernes med håndkraft, eller man skal vente på en maskine skal finde frem til stedet. Jordskred sker, når jorden på bjergsiderne løsner sig og falder ned og dækker vejen. Det skaber nogle gode billeder, hvor biler står i lange køer. Jeg filmer nu også Jørgen Kristensen og hans kollega. Der står i oplægget, at man skal prøve at indarbejde Dansk Røde Kors, hvis det er muligt.

Jørgens tur går ud på, at han skal tilse et væveværksted, som er støttet gennem filippinsk Røde Kors. Jeg synes, det tegner godt, selvom der ikke er nogen katastrofer eller tyfoner. Billederne er gode, og den danske Røde Kors-mand, der er på vej op i bjergene, ender også med at blive en del af filmen. Ideen bag projektet er, at det lille væveværksted skal være en aktivitet for enker der er efterladt efter angreb fra tyfoner, og gennem indtægterne fra salg skal det gå til forebyggelse af katastrofer og også til løn til dem selv for arbejdet, ifølge Jørgen Kristensen. Det tegner til, at der kan blive en lille historie ud af dette, så jeg bliver reddet til sidst efter den lange rejse til Filippinerne, men også det store arbejde fra Røde Kors' side med at køre rundt i flere dage og betale for overnatninger osv.

Efter 10 timer i bjergene ankommer vi til Gusaran, som er en lille landsby, der ligger utroligt smukt. Husene er bygget af træ og vil nok mere betegnes som hytter. Landsbyen ligger 2.500 meter oppe i bjergene. Solen skinner, og den lille landsby med de interimistiske huse er omgivet af rismarker, som ligger i altaner, som man kender fra billederne. Flere af kvinderne har tøj på for at beskytte sig mod solen. Den hvide jeep kører op gennem den lille by, jeg har kameraet kørende, og pludselig kommer en lille gruppe på 10 mennesker ud i deres dragter og spiller musik og danser. Vi stander på en lille plads på vejen foran et lidt større hus som er fungerer som et mødested og daycarecenter.

Der er lavet mad til os, det er suppe, som er kogt med kød og serveres med ris fra markerne omkring. Vi spiser inde i daycare-centret, og det er under dette center, at væve lokalerne til enkerne fra tyfonerne ligger. Efter frokost går Jørgens arbejde igang og jeg spørger, om det er i orden, at jeg fortsætter med at filme, hvilket Jørgen Kristensen siger ja til. Nu skal Jørgen se på regnskaberne fra vævecenteret, og kvinderne fra væveværkstedet finder en lille bog frem med regnskaberne. I starten går det godt, de bladrer igennem og det ser ud til at der har været et salg siden sidst, men så kommer udfordringerne. Ved en nærmere gennemgang finder man ud af at der mangler en side i regnskabsbogen. Jørgen kigger på de 5 kvinder som sidder ved siden af ham og

forklarer at man ikke må hive en side ud af regnskabsbogen. Et andet sted er der blevet solgt noget, men der er ikke kommet penge ind for det. Jørgen peger ned i bogen og siger, at I er nødt til at få betalingen, ellers kan det ikke skrives ind i bogen. Han kigger på kvinderne og spørger, hvem kunden er, og en af kvinderne fortæller, at det er hende, der har fået noget på kredit. Det er en lille regnskabsbog, og Jørgen sidder i midten, mens kvinderne sidder omkring ham, flere af dem iført deres lokale dragter. Det er varmt, solen skinner lige ned på huset, og fluerne er overalt, men stedet er ikke urent, det er pænt og ordentligt og bærer præg af, at det er et sted, som bruges ofte, og et sted man holder af at være. Nu viser det sig, at der kommer et nyt problem. Jørgen bliver opmærksom på, at der er revet en side ud af regnskabsbogen. Han kigger på kvinderne og konfronterer dem og spørger, om der ikke er revet en side ud af bogen. Kvinderne er tavse og skammer sig. En af kvinderne, som hedder Priscilla, forklarer, at regnskaber ikke er så vigtige i byen, hvor man har tillid til hinanden. Situationen finder ikke nogen umiddelbar løsning, men Jørgen har en overbærenhed og nu skal der findes en løsning.

Jørgen og jeg skal sove i daycare centret, og alt er godt. De har en fantastisk kaffe fra bønner, som kommer fra bjergene. Vi er nu nede for at se væveværkstedet, som jeg beslutter, kan blive historien til tv. Som jeg husker det er der kun en af kvinderne som deltager aktivt i vævecentret, der har haft en mand der er omkommet, de andre er ret unge og har deres familie intakt. Der findes i byen en anden kvinde der har mistet sin mand, men igen det er længe siden og det virker, forkert fordi hun under interviewet begynder at græde meget, men det virker unaturligt selvom hun viser et billede fra af den mand hun har mistet. Det giver mere mening at lave et portræt af kvinderne fra værkstedet samlet.

Jeg skriver nu hjem til Easy Film og fortæller om situationen, at der ikke er nogen tyfoner og jeg kan lave en historie om væveværkstedet, det siger han ja til. Det er Esben jeg taler med på daværende tidspunkt. Jørgen ser optagelserne igennem jeg har lavet af regnskabet og siger ok til de bliver brugt. Jeg forklarer ham jeg vil bygge historien op om væveværkstedet og regnskabet og så de kommer på kursus til sidst. Det er fint med ham, han ved også, at vi ikke har mere tid og der ikke har været de ting som var aftalt. Hvem der har ansvaret ved jeg ikke, jeg prøver at få lavet en historie så den lange rejse ikke blive spildt.

Væveværkstedet er et hyggeligt sted, som ligger i kælderen af centret. Det er nærmest fundamentet for bygningen og ligner et kælderrum med rå beton på væggene. Rummet indeholder 2 til 3 store væve. Det er ikke stort, og der står tæt med væve. Jeg optager video derfra mens de arbejder, og det næste bliver at tale med kvinderne om deres liv og tyfoner og væveværkstedet. Byen er utrolig smuk, husene er meget primitive og der er grusveje mellem husene som ligger med centrum omkring daycare centret. Den lille by er omgivet af store bjerge med disse ris-terrasser og bjergene i baggrunden.

Jeg møder nu 4 kvinder, som jeg interviewer - Priscilla, Rosa, Kristine. Det er ikke alle kvinderne, der har erfaring med tyfonen, jeg er nødt til at vælge dem, der også kommer i vævecentret. Kristine har dog en historie, som indgår i filmen. Historien er 5 år gammel, og hun fortæller, hvordan hun mistede sin mand, mens hun var i tomatmarkerne, det var regntid og så kom der en tyfon. Hendes børn var små dengang, og politiet kom og fortalte, at liget af hendes mand var blevet fundet. Han blev dækket af jord efter et jordskred, som både var kommet af regn, men

også en tyfon, forklarer hun. Det fortæller hun i filmen i starten for at understøtte titlen, som ender med at blive "Tyfonens enker".

Jørgen går nu rundt på jordvejen udenfor daycare centret, og vi forstår nu, at han har tænkt over problemerne, og Albert går med ham. De har besluttet, at kvinderne skal tage med ind til en større by, hvor den kooperative bevægelse, Konto, ligger, og får hjælp til at forstå, hvordan man fører regnskaber. Efter kurset bliver man enige om, at der skal komme en person fra byen og se regnskaberne hver måned.

Jørgen Kristensen forklarer i den færdige film, at det er vigtigt med ydmyghed, fordi vi kommer til en kultur, som vi kun forstår overfladisk og ikke dybden af. Der er kun folk på stedet, som forstår det. Han fortæller videre i filmen, at det er vigtigt at have tålmodighed og opbygge befolkningen med den viden, de har i forvejen i lokalsamfundet, og ender med at sige, at de har masser af kapacitet uden tvivl. Han fortæller videre, at han ikke mener, at nogen har snydt, men at det blot handler om at skabe gennemsigtighed.

Ved siden af dette slutter den endelige klipning af filmen med, at Røde Kors gerne vil sikre, at kvinderne får deres eget væveværksted. Lige nu bruger de et lokale, de låner fra daycare centret, som ikke er deres eget. Det betyder, at de må forlade stedet, hvis daycare centret skal have møder osv. Og desuden er der ikke plads til alle vævene. Jørgen fortæller, inden vi kører, at hvis regnskaberne bliver ført rigtigt, vil man give grønt lys til, at kvinderne kan få deres eget vævecenter.

Film gennemsyn med Røde Kors

Da den daværende informationschef hos Røde Kors, Barbara Gram, ser filmen, er Jørgen kommet til Danmark, og det sker på Easy Film. Barbara Gram er tidligere medlem af Etisk Råd og tidligere byrådsmedlem (Gentofte-Listen) i Gentofte Kommune. Hun er også tidligere journalist og studievært på DR. Jeg synes, filmen er blevet god efter forholdene. Der er blevet indarbejdet arkivfilm, og vi følger udviklingen i landsbyen og forstår både hvorfor Røde Kors er der, og hvordan man har lavet et vævecenter. Jeg synes, slutningen af filmen er positiv og viser Røde Kors arbejde som løsningsorienteret. Jeg filmer, hvordan kvinderne kommer på regnskabskursus, og Jørgen slutter af med at love dem en rigtig bygning. Men Barbara Gram synes ikke om filmen og siger nu til Jørgen Christensen, at han må have røde ører og vi forstår nu at håndteringen har været forkert. Resultatet bliver, at filmen nu skal klippes om. Det kommer til at ske flere gange, og vi modtager senere en fax, hvor Røde Kors fortæller, hvordan de ønsker at filmen skal laves til DR. Faxen kommer den 4. januar 1999. Den er fra Barbara Gram og sendes på brevpapir underskrevet af Røde Kors på Blegdamsvej i København og hun skriver:

Herved, som lovet, Jørgen Kristens kommentarer til Tyfonernes Enker. Jeg synes, at han har ret i sine indvendinger, men er også klar over, at det er lidt sent at begynde at klippe om igen... Dog forstår jeg god hans reaktion, hvis man som ham sammenholder det med det oplæg og den synopsis, I (Easy Film) kom med i sin tid, og som han og vi købte ideen på. Derfor vil vi finde det rimeligt, hvis der blev taget højde for hans substantielle rettelser til speaksene.

Jørgen skriver sit brev til Barbara og kommer med rettelser. Han synes, billederne er for meget præget af hvid mand og mener, der skal mere ind om Røde Kors' opbyggende arbejde. Han sammenfatter dog, at filmen er blevet bedre siden sidste gennemklipping, men mener ikke, den er helt overbevisende og ret kedelig. Og han vil sætte pris på, hvis han ikke indgår i filmen så meget

mere og skæres ned, fordi han anser sin rolle i programmet som minimal betydning og ønsker held og lykke med en gang mere redigering.

Filmen bliver klippet om igen og endelig godkendt. Nu er den færdig. Vi søgte og søgte som jeg skrev efter tyfoner, men der var ikke nogen og slet ikke noget evakueringsarbejde. Naturligvis havde jeg et ansvar for produktionen, men jeg gjorde alt, hvad jeg kunne for at skabe en historie på denne lange rejse og var også træt til sidste efter vi måtte klippe om og om igen. Røde Kors var utilfreds med den måde Jørgen klarede kvinderne på særligt omkring regnskaberne, man kan sige, at det måske var forkert at stille krav om regnskab, men så var der jo ikke noget projekt. Jeg mente selv, at Jørgen løste det ved at tage dem med på regnskabskursus som de alle var glade for at deltage i.

Nu burde alt være fint, filmen er afleveret og vi er færdige, men under en efterfølgende samtale diskuterer, hvad der er gået galt og det er muligt, at jeg udtaler mig for åbent, da jeg siger, at dette kunne lige så godt være en reklame. Jeg var dengang yngre og burde måske forstå mere, men samtidig er jeg blevet sat på en svær, eller næsten umulig opgave. Opgaven var meget svær, fordi der ikke er noget, der hænger sammen. Der er ikke de mange tyfoner, som opgaven lægger op til, som er solgt til Røde Kors, og på den måde mener de, at de har ret til at gå ind og bestemme i hele filmen, selvom der faktisk står, at det er Easy Film, der bestemmer.

Jeg så ikke en eneste tyfon, ingen familier, der skulle evakueres, mens jeg var der. Solen skinnede stort set hele tiden, og på den måde er der milevidt mellem oplægget, der taler om familier i krise og under evakuering. Hvad skulle jeg stille op? Det er en meget lang rejse med fly og vi kørte rundt i flere dage, og tiden løb fra os, fordi historien ikke er der. Den historie, jeg skal lave, fandtes ikke, selv med hjælp fra Røde Kors, kan vi ikke finde den. Jeg forsøgte, hvad jeg kunne. Jeg startede optagelserne tidligt igen og igen for at få lavet en historie, og da vi nåede til Gusaran, var det sidste mulighed. Hvad skulle jeg have gjort anderledes? Jeg mente, filmen fik en god slutning ved, at de kommer på regnskabskursus, og alle er glade.

De 8 første film havde et budget på 2,6 millioner kroner, og selvom projektet fik støtte fra Danida på 150.000, ender det med at være hjælpeorganisationerne, der kommer til at betale sammen med DR ud fra et oplæg som du og Esben laver. Der står desuden i oplægget, at programmerne skal tegne et realistisk og nuanceret billede af de tre verdens problematikker og den indsats, danske bistand og nød organisationerne yder.

Det hele udspringer af, efter min mening, at du på et usikkert grundlag sætter en række produktioner igang på Easy Film? For mig hænger det sammen med disse produktioner, ulandsdokumentarer for DR. Var det ikke på grund af din kone, Mette Davidsen-Nielsen, der arbejdede hos DR, der gjorde det muligt at få denne produktion igennem med de mange dokumentarfilm? Så vidt jeg ved får andre ikke lov at lave, dengang eller i dag, den slags sponsorater og slet ikke på DR, men du kunne godt. Grunden til man siger nej til at have sponsorater på dokumentar er, at den der betaler ønsker indflydelse.

Vi stod oppe på anden etage. Du så ud mod gården, jeg kiggede ind mod de andre kontorer. Ikke kun var du rød i ansigtet. Jeg har aldrig oplevet nogen blive så rød i ansigtet før på så kort tid

og i en sådan grad. Det skete på få sekunder netop som jeg nævnte ordet reklame. Vi diskuterede, hvad der var gået galt på Filippinerne med Røde Kors. Så sagde du til mig, at jeg aldrig måtte lave film igen. Du mistede stemmen midt i sætningen, hvorefter du gjorde den færdig. Så var der en pause, så gentog du sætningen, men tilføjede et lille "nok". Så den endelige sætning blev du kommer nok aldrig til at lave noget igen. Jeg ved ikke om du mistede luft, eller blev tør i halsen, men pludselig knækkede din stemme over, men anden gang gik det fint.

Jeg forstår godt, at du var frustreret over, at skulle bruge mange penge til at klippe filmen om, og jeg tænker, at du så det som en manglende forståelse for dette, når jeg sagde, at det kunne være et andet firma, men på den anden side var jeg også kørt træt, ikke fordi jeg ikke havde gjort hvad jeg skulle, men fordi der ikke var den historie som Røde Kors var blevet lovet.

Problemet var også, at filmen ikke længere, som jeg så det bliver vurderet ud fra et journalistisk kriterium, men udelukkende udefra hvad der gav det bedste indtryk af Røde Kors. Det var derfor jeg til sidst blev træt og kaldte det en reklame. Det var en meget lang rejse til Filippinerne og en endnu længere køretur rundt i landet uden formål. DR som skulle vise filmen blev så vidt jeg ved ikke involveret overhovedet, det var Røde Kors der nu bestemte alt. Jeg har sådan set ikke noget mod at lave en film for Røde Kors, men her endte det med at gøre filmen uinteressant, fordi den nu skulle promovere Røde Kors for de penge de havde betalt til Easy Film. Situationen opstod, som Røde Kors selv nævner, fordi der ikke var nogen sammenhæng mellem det oplæg der var solgt til dem og det som faktisk skete i Filippinerne.

Var det så ikke dig, der havde lavet fejlen? Men uanset dette, mener jeg ikke at du kan bytte rundt på en produktion til over 10 millioner som jeg har skabt for at forhindre mig i at komme til at arbejde, hvis det er det som er sket.

Der går nu mange år. Senere arbejdede jeg i mange år som producer på Nordisk Film med VideoMarthon og du blev direktør for Det Danske Filminstitut. Jeg beskriver, hvad der skete i det i det første brev til DRs generaldirektør (<https://resocialiseringellertyveri.com>)

Mange år senere vil jeg gerne til at lave tv igen og du sidder som direktør på Det Danske Filminstitut og vi får en ene afvisning efter den anden. Jeg tænker efter de mange år, må jeg igen arbejde med mit fag, men din ven Anders Riis-hansen vil have vores samarbejde ind forbi dig. Min tanke er at efter så mange år, kan du ikke være vred på mig længere.

Jeg husker hel præcist fra mødet, at du bliver ved med at stille de samme spørgsmål og udtrykker dig negativt om vores projekt og ansøgning om støtte på mødet. Ds Thomas Heurlin er igang med projektet i Statsfængslet får vi endelig støtte, men må så betale den tilbage, fordi vi ikke kan lave vores projekt, fordi Kriminalforsorgen siger at de to projekter er identiske. Det betyder vi skal betale støtten tilbage fratrukket vores udgifter. Vi afleverer personligt regnskab til dig og Stine Boe og Steen Andersen fra DK4 deltog. Jeg skrev ved siden af regnskabet en forklaring om, hvad der var sket, om hvordan der var blevet byttet rundt på det vi havde lavet.

På et tidspunkt på mødet med dig, kiggede du mig i øjnene og sagde, at de måtte have *røde ører* i Kriminalforsorgen. Var det en hentydning til hvad der var sket mange år tidligere? Det var ikke det, at du lagde ansvaret over på Kriminalforsorgen for at vores produktion ikke var blevet til noget, men udtrykket, *røde øre*, var præcist det samme udtryk som Barbara Gram fra Røde Kors havde brugt på Easy Film, da hun ikke brød sig om, hvordan Jørgen håndterede problemstillingen med regnskaberne i Gusaran. Jeg har aldrig hørt udtrykket siden og derfor lagde jeg mærke til det samtidig med du kiggede mig dybt i øjnene.

Have du sagt det lige ud i luften, eller vendt mod en af de andre, havde det været en ting, men min oplevelse var, at du vil sikre dig, at jeg forstod at dette skulle linkes til mødet med Røde Kors hos Easy Film og altså dette var din straf, jeg vil ikke bruge ordet hævn, fordi så er det simpelthen for modbydeligt. Det lod til, som jeg så det, at være en tilbagebetaling for noget jeg havde tilladt mig at kommentere ved produktionen med Røde Kors, sådan oplevede jeg det.

Vi lever i et retssamfund, det vil sige, at man ikke kan straffe uden at man bliver hørt og uden der er en dom. Vores land bygger på love og tre magter, den lovgivende magt, den udøvende magt og den dømmende magt. Magtdivisionen skal netop forhindre magtmisbrug.

Der var ikke tale om et *programforslag*, der er tale om et nøje tilrettelagt koncept som var klart til optagelse. Detaljeret planlagt, aftalt med Viceinspektør Marianne Secher fra kriminalforsorgen. Alt var planlagt til mindste detalje, tidsplan og manus var gennemgået sætning for sætning, jeg havde indgået aftaler med et filmhold, kunstneren Kenneth Kreutzmann https://da.wikipedia.org/wiki/Kenneth_Kreutzmann og Søren Rasted havde også sagt ja, vi havde optaget trailer, lavet budget osv. Det har du ikke ret til, hvis du følger vores lands love, det er et tyveri som jeg ser det. Jeg anså projektet for både at være en serie dokumentar og et kunstprojekt baseret på en original ide på verdensplan udviklet af mig selv på Den Danske Filmskole foran omkring 15 elever.

Dette brev ligger på <https://resocialiseringellertyveri.com> Du er meget velkommen til at kommenterer ligesom DRs generaldirektør og Kriminalforsorgen har gjort. Jeg har sendt det til begge også en række journalister indenfor film og andre involverede. Der har været to tidligere forsøg på ombytninger på Det Danske Filminstitut af mit arbejde, og jeg vil i det følgende breve beskrive dem.

Med venlig hilsen
David Peter Fox